

Mikkelin

Työväenyhdistys

1890—1905.

**Työmiehet
huom.!**

JOKO olette tilan-
lanneet työväen
sanomalehden?

JOLL'EI, niin on ti-
laus tehtävä heti
ensi tilassa!

**Työväen-
puolueen
sanoma-
lehtien**

tilauksia vastaan-
ottaa Mikk. Työ-
väenyhdistyksen

**Agitatsiooni-
valiokunta.**

**Työväen-
kirjallisuutta**

on saatavana.

Osote: Työväen-
yhdistyksen talo.

**Tilatkaa
työväenlehtiä!**

Hinta 15 penniä.

329.14/.15 (480) K MIK

329.14/.15 (480)

K

MIKKELIN...

MIKKELIN TYÖVÄENYHDISTYS

1890—1905

(15-VUOTINEN TOIMINTAKERTOMUS)

MIKKELISSÄ,

MIKKELIN SANOMAIN KIRJAPAINOSSA, 1905

MIKKELIN TYÖALUEYHDISTYS

1905-1906

Sensuurin hyväksymä Mikkelissä elok. 12 p:nä 1905.

Alkulause.

Mikkelin Työväenyhdistyksen kokouksessa heinäkuun 9 päivänä 1905 päätettiin julkasta 15-vuotinen toimintakertomus, jota huolehtimaan valittiin mekanikko N. Mäkinen, kirvesmies A. Hämäläinen ja kirjaltaja Albin Waljakka.

*

*

*

Työväenkysymys on kaikkialla herännyt itsestään kurjien yhteiskunnallisten olojen vuoksi. Mitä enemmän rahavalta on työväestöä pakottanut taipumaan nälkäruoskan alle, sitä enemmän sorretut ovat nousseet vaatimaan oikeuksiaan. Ja kun tämä työnarmeija yhtenä miehenä ja naisena herää itsetietoisuuteen, niin se voi järjestää olonsa sellaisiksi kuin itse tahtoo.

Työväenliike Suur-Savossa alkoi 1890-luvulla, jolloin perustettiin Mikkelin Työväenyhdistys. Työläisillä oli pitkät työpäivät, huonot palkat, asunnot kurjat ja toimeentulo päivästä toiseen leipähuolien ahdistamaa taistelua. Työnostajat sensijaan elostelivat herraskaisesti huolettomia päiviä. Tällöin sorretut nostivat ensi

kerran päänsä valoa kohti ja saattoivat äänensä kuulville. Ne vaativat: *nälkäisille leipää ja sorretuille oikeutta.*

Kun työnostajat tämän huomasivat, että köyhälistö alkaa järjestyä, riensivät he pikamarssissa yhdistykseen jäseniksi. Heille ei riittänyt, ainakaan mestareille Käsityö- ja Tehdasyhdistys, vaan heidän tuli liittyä molempiin, jota onnea työväestöllä ei ollut. Näille työnostajille ja heidän lapsilleen oli jo tätä ennen varattu kouluja kehittymistä varten ja näinollen tietoja enemmän kun työläisille, jotka varojen puutteessa olivat jääneet ilman alkeisopetusta. Senvuoksi tarjoutui työnostajille — porvareille — erinomainen tilaisuus ruveta alkavan nuoren työväenliikkeen johtajiksi. Työläiset heidän mielestään olivat kehittymättömiä, eivätkä itse osanneet hoitaa asioitaan. Toisekseen hyvien asioiden harrastus oli jaloa kaikin puolin. Mutta samalla porvarit unhotivat että he itse ovat työväestön kehitystä vastustaneet pysyttäytymällä mahdollisimman kauvan valta-asemilla. Ja että se kurjuus ja puute johtuu juuri siitä, että jotkut henkilöt nykyisessä yhteiskunnassa niin mielellään elävät toisten työn kustannuksella. No niin! Tietysti ruvettiin työväenasian ystäviksi, missä julkisesti esiinnyttiin, kun toiselta puolelta harrastettiin omia ja koko yläluokan erityisiä etuja, ja siten voitiin pitää työväenasian edistymistä „aisoissa“, ett'ei se vaan pääsisi liiaksi nykyistä järjestelmää muuttamaan.

Kokoukset tavallisesti olivat jäsenistä harvalukuiset. Siitä huolimatta voitiin kokouksissa silti tehdä päätöksiä nimellisesti *työväestön nimessä*. Ei ollut sitä asiaa eikä vaalia, johon ei olisi otettu osaa ja lausuttu mitä „työväki“ siitä ajatteli. Näin kilttiä työväkeä, kun aina esiinnyttiin nöyrinä, herrat imartelivat ja suosivat raha-avulla. Asiat muutoin käsiteltiin yleensä

maltilla sekä vältettiin mielenkatkeruutta ala- ja yläluokan välillä. Työväestöä opetettiin vain pyytämään oikeuksiaan, olemaan maltillinen ja odottamaan. Mutta ovatko työläiset saaneet oikeuksia? Ei!

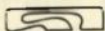
Vuosien kuluessa seuratessa porvarillista työväenliikettä, alkaa se ikävystyttää, kun ei mitään todellisia parannuksia saada aikaan. Vähitellen alkaa jyrkempi suunta työväenliikkeessä, joka ei pyydä, vaan *vaatii* köyhälistölle luonnolliset oikeutensa. Työläiset heräävät, järjestäytyvät puolueeksi ja julistavat luokkataistelun kaikkia etuoikeutettuja yhteiskuntakerroksia vastaan. Kun työväki herää itsetietoisuuteen, alkavat samalla porvarilliset tätä edistystä ehkäistä sulkuja rakentamalla, mutta ne eivät auta.

Täällä Suur-Savossa vanhoillisessa työväenyhdistyksessä on saatu käydä kiivasta taistelua työväestön heräämisen hyväksi. Muistettakoon sitä ankaraa myrskyn puuskaa porvarillisten puolelta, milloin vain on esiintynyt kysymys työväenpuolueeseen yhtymisestä. Viimeisetkin „valtit“ pettivät. Työväki rikkoi välit porvarien kanssa yhtymällä pelättyyn puolueeseen ja toimi vakaumuksensa mukaan, eikä ole huolissaan „sillan palosta“ ala- ja yläluokan väliltä. Sosialistinen käsitys yhteiskunnallisissa kysymyksissä on saanut pysyvän jalansijan yhdistyksessä, ja sitä on vastustajain mahdoton enää nujertaa. Tätä todistaa kesäk. 4 p:nä 1905 ensikerran toimeenpantu mielenosotuskulkue yleisen äänioikeuden, 8-tunnin työpäivän ja kieltolain saattamiseksi. Mahtava työnarmeija ei aivan suotta ole punaisten lippujensa jälkeen astellut, sen saavat asiamme vastustajat nähdä, jolleivät he luovu luokkacduistaan koko kansan eduksi. Jollei köyhälistölle anneta sovinnolla oikeuksia, niin ne otetaan.

Meillä työläisillä, miehillä ja naisilla, on edessämme paljon työtä vastustajiemme voittamiseksi, ennenkuin vapauden ja veljeyden huomen koittaa. Köyhälistöllä tässä vapautustaistelussa ei ole mitään muuta menetettävää paitsi kahleensa.

»Sosiaalidemokratian voitto on ihmisyyden voitto yli väkivallan ja vääryyden!«

A. W.

Silmäys Mikkelin Työväenyhdistyksen toimintaan vv. 1890—1905.

Yhdistyksen perustaminen — porvarit ja työmiehet yrittävät toimia yhdessä. V. 1890 huhtikuun 27 p:nä kokoontui yleisöä huoneen täydeltä, enimmäkseen työ-kansaa, nahkuri Vilho Argillauderin kehotuksesta leipuri H. Miettisen kahvilaan keskustelemaan työväenyhdistyk-sen perustamisesta Mikkeliin. Samoina aikoina oli yh-distyksiä työväestön herätystä varten perustettu hyvällä menestyksellä useissa kaupungeissa, eikä täälläkään tahdottu jäädä viimeisiksi takapajulle vähäisestä edis-tyksestä. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin V. Argil-lander, joka esitti kysymyksen: „Onko työväen olo-suhteissa huomattu mitään puutteellisuutta niin henki-sellä kuin aineellisella alalla, jos niin on, niin millä tavalla nämä parhaiten saadaan poistetuksi? Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin yhdistyksen perustami-nen, jonka ensimmäisinä tehtävinä mainittiin kirjaston perustaminen, luentojen ja esitelmien pitäminen sekä kouluopetuksen hankkiminen ammattialoilla y. m. Jäse-niksi ilmoittautui 44 henkeä, kaikki miehiä. Sääntö-ehdotus oli jo tätä ennen julkastu sanomalehdessä, jota tarkastettiin puoliväliin saakka ja tarkastusta jatkettiin seuraavassa kokouksessa, jolloin sääntöehdotus hyväk-syttiin kokonaisuudessaan. Yhdistyksen säännöille saa-

tiin läänin kuvernöörin vahvistus 16 p:nä kesäk. 1890. Vähää ennen pyydettiin valtuusmiehiltä anniskeluyhtiön voittovaroja 2,000 mk. pohjarahastoksi, jota ei kuitenkaan saatu. Kesäkuun 22 p:nä valittiin ensimmäinen johtokunta ja virkailijat, jolloin alkaa varsinainen toiminta.

Arpajaisten aikaansaaminen oli vasta-alkavan yhdistyksen ensimmäisiä toimia, jolloin vedottiin yleisöön, missä määrin se oli suosiollinen työväenasialle. Oli ensin saatava varoja ja sitten toimittava. Lupa saatiin ja arpajaiset pidettiin Nybomin ravintolassa (Billingissä) syyskuun 21 p:nä. Puhdas voitto oli yli 500 mkn, josta 400 mk. määrättiin perustettavaan sairas- ja hautauskassaan ja loput yhdistyksen rahastoon.

N. s. virallinen ilmoitus lähetettiin yhdistyksen olemassaolosta kaupungin virastoille y. m. yleisille laitoksille ja toisille työväenyhdistyksille.

Eläke-, sairas- ja hautausapukassa päätettiin perustaa syksyllä samana vuonna; se oli yleinen koko lähisendulle siten, että jäseneksi pääsee yhdistyksen ulkopuolelta. Säännöille saatiin asianomainen vahvistus kesällä 1891 ja valittiin hallituksen jäsenet. Myöskin ajateltiin yhteistä eläke-, sairas- ja hautauskassaa Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen kanssa, josta ei kuitenkaan tullut mitään. Sittemmin 2–3 vuoden kuluttua huomattiin vahvistettujen sääntöjen syystä tai toisesta kadonneen ja v. 1895 laadittiin uudet säännöt ainoastaan „sairas- ja hautauskassalle“, joille saatiin vahvistus maalisk. 12 p:nä 1896. Vuoden 1894 anniskeluyhtiön voittovaroista saatiin pohjarahastoksi 1,500 mk. Kun säännöt olivat tulleet vahvistetuksi, ryhdyttiin jakamaan sääntöjä ja hankkimaan jäseniä sekä tekemään asiaa tunnetuksi. Vasta vuoden 1897 alussa saatiin sairas- ja hautauskassa varmalle pohjalle, jolloin yhdistyksen

hoidossa olevat rahavarat, 3,663 mk. 77 p., siirrettiin mainitun kassan hallitukselle. — V:nä 1903 kesäk. 23 p:nä täytyi kuitenkin, kun kaikki mahdolliset keinot kassan pysyttämiseksi oli koeteltu, toiminta lakkauttaa ja järeillä olevat varat, 4,489 mk. 14 p., siirtää kaupungin valtuusmiesten hoidettaviksi.

Valtiolliset vaalit. Valtiopäivämiesvaaleihin porvarissäädyssä ja ehdokkaiden asettamiseen on toiminnan alusta saakka uskollisesti otettu osaa sekä laadittu evästyksiä edustajille. Edustajat ovat siten voineet valtiopäivillä valvoa vain nimellisesti työväestön etuja, kun otetaan huomioon että työväestö yleensä on ääni-oikeutta vailla, eikä vähäiset äänet ole mitään vaikuttaneet vaalien tulokseen. Työväestön kannatuksella riensivät suurääniset porvarit suojelemaan luokkaetujaan, mutta tämä tapahtui vain toistaiseksi ja niin kauan kun työväestö ei ollut asettanut vaatimuksia. Vuoden 1904 valtiopäivämiesvaaleihin ei yhdistys ottanut osaa eikä asettanut ehdokasta, vaikkapa jotkut jäsenet eivät yhteistä päätöstä jaksaneet seurata (katso siv. 21).

Kunnalliset vaalit. V:sta 1894 asti on melkein poikkeuksetta joka vuosi otettu osaa kunnallisiin vaaleihin. Ehdokkaat eivät ole liioin räikeästi poikenneet n. s. yleisestä mielipiteestä, joten voidaan olettaa että „voittoa“ on saatu. V. 1902 sentään alettiin jo tehdä pesäeroa toisten vaaliryhmien kanssa ja vastapainoksi tehtiin „oma“ lista, joka kärsi osittaisen haaksirikon, huolimatta siitä, että ehdokkaat olivat kaikki nykyisen järjestelmän kannattajia. Näissä kunnallisissa vaaleissa, samoin kuin valtiollisissa, on työväkeä pidetty vain selkänोजना ja esiinnytty, kuten sanottu, „työväestön nimessä“. V:n 1904 vaalit tekivät tässäkin mulistuksen vanhasta menettelytavasta, kun päätettiin ottaa osaa sen puolueryhmän kanssa, joka 3 ehdokasta hy-

väksyy listalleen; muuten tehdään vaalilakko. Vaalikomitea asetettiin, siihen tuli jäseneksi sattumalta vastustajia, se teki ennenmin lakon. Vallassaolevat vielä näistä ehdokkaista valitsivat mieleisiänsä, josta seuraus oli ettei yhtään työväestön edustajaa tullut valituksi. Sitäpaitsi herrat valitsivat työväestöä edustamaan henkilön, josta yhdistys on julkassut vastalauseen.

Osakeyhtiöt. Kauppaosakeyhdistystä oltiin puuhassa perustaa v. 1890, pääoma 5,000 ja osake 10 mk.; alkunnostus myöhemmin raukesi. Samoin v. 1899 päätettiin perustaa Työväen Kauppaosakeyhtiö; tämäkin yritys raukesi kuten edellinen.

Työväestöä herätellään. Jo perustamispäivästä lähtien oli mielissä kytenyt ajatus kansantajuisten esitelmien ja luentojen toimeenpanemisesta. Tätä ryhdyttiin toteuttamaan syksyllä v. 1891. Ensin sallittiin esitelmia vain kirkkohistoriasta, josta kuitenkin luovuttiin ja hankittiin esitelmia muistakin aineista, ja niiden jälkeen oli keskustelua m. m. säästäväisyydestä. Alkeisoppijaksoja piirustuksessa, kaunokirjotuksessa laskennossa y. m. aineissa oppilasten oman valinnan mukaan toimeenpantiin kaupungin kansakoululla maksutomasti kaksi kertaa viikossa keväällä vv. 1894—95. V. 1896 alussa toimeenpantiin kansanopistokurssit, samoin v:n 1897 lopulla. Oppikursseja hommailtiin v:n 1897 lopulla, vaan ei osanottajia ilmottautunut. Lomakurssien tapaiset luennot toimittiin vv. 1898—99, joista sittemmin on huolta pitänyt Suur-Savon nuorisoseurojen keskusseura. Varoja on saatu valtuusmiehiltä. — Suurta herätystyötä työväestön keskuudessa, mikäli siitä on mukana ollut, nämät esitelmät, kansanopisto- ja luentokurssit eivät ole tehneet, sillä aineet tilaisuuksiin on hankittu mitä viattomimpia. Asiain kärjistymistä kuvaava esimerkki mainittakoon: V. 1899 otti yhdistys

kiitollisuudella vastaan erään luennoitsijan, joka puhui ihmisvelvollisuudesta isänmaata kohtaan ja silloisista tapahtumista, ja luovutti vapaan huoneen. Mutta kun sen jälkeen pyydettiin huoneustoa työväenpuoluehallinnon puhujalle, annettiin kieltävä vastaus.

Ääniasteikon alentaminen porvarissädädyssä. Tämä kysymys herätettiin puhujaosastossa 6 p:nä marrask. 1895. Sieltä asia lähetettiin yhdistyksen kokoukseen keskusteltavaksi ja ehdotettiin äänestys-oikeus annettavaksi kaikille kansalaisille mies- ja ääni-perusteella; vuosipalveluksessa oleville ei puollustettu äänioikeutta eikä naisista edes ollut puhettakaan. Jouluk. 15 p:nä oli asia yhdistyksen kokouksessa esillä, jolloin puhujaosaston ehdotus hylättiin ja hyväksyttiin yksimielisesti korkeimmaksi äänimääräksi valtiopäivämiesvaaleissa 10; ehdoksi asetettiin kunnallisverojen maksu, toisen palvelus ja sotaväessä olo. Naisille myönnettiin äänestys-oikeus. Yhdistyksen nimessä lähetettiin anomus hallitukselle, kun ensin oli nimikirjotuksia alle merkitty.

Vakavat yhteiskunnalliset olot olivat vuoden 1902 lopulla. Silloin melkein itsestään puhkesi tyytymättömyys kurjia äänioikeusoloja vastaan. Ei enään tyydytty 10 ääneen useissa muissakaan kaupungeissa, eikä täälläkään, vaan jyrkästi asetuttiin puolustamaan 1—2 ääntä, jota useampia ääniä ei saanut olla. Asiasta keskusteltiin yhdistyksen kokouksessa 27 p. tammik. 1903 ja päätettiin tehdä kaupungin maistraatille anomus raastuvankokouksen pitämisestä ääniasteikon alentamisesta kahteen *). Maistraatti otti asian huomioon ja kokous pidettiin. Mutta suurin osa porvareista rahamahdilla taaskin näytteli köyhille valtaansa, saapumalla mies-

*) Alennus 2:een hyväksyttiin syystä ettei oltu varmoja lain kohdan tulkitsemisessa 1:n äänen hyväksi.

lukuisasti tilaisuuteen puolustamaan omia etujaan ja vastustamaan ääniasteikon alentamista. Seuraus oli: vastustajat voittivat loistavasti ja 10 ääntä edelleen jäi korkeimmaksi äänimääräksi.

Lamposaari. Heinäkuun kokouksessa v. 1894 hērätettiin kysymys Lamposaaren hankkimisesta kaupungille, jotta se puhdistettaisiin puistoksi etupäässä työväestön käytettäväksi virkistys- ja huvipaikaksi. Saari kuului Moision kruununvirkataloon. Asianmukainen kirjelmä lähetettiin kaupunginvaltuusmiehille. Valtuusmiehet ottivat pyynnön huomionsa ja saari saatiin ostetuksi kaupungille. Senjälkeen pidettiin yhdistyksen toimesta saarella n. s. raivaustalkoo, jolloin käytäviä, juhlaakenttää y. m. suunniteltiin.

Väkijuomat ja raittius. V. 1895 ei voitu vielä miedommista väkijuomista luopua, vaan suositeltiin vähittäismyyntioikeutta myönnettäväksi ainoastaan yhtiölle. Vuotta myöhemmin päätettiin, että kaikissa yhdistyksen ja osastojen iltamissa sekä huvimatkoilla on väkijuomien käyttäminen kielletty.

Viinarahat. Anniskeluyhtiön voittovaroja on toiminta-ajalla säännöllisesti saatu joka vuosi yhdistyksen käytettäväksi, kuten huoneenvuokraan, lukuhuoneen ylläpitämiseen, luentojen ja oppikurssien y. m. avustamiseksi. Viimeisinä vuosina on saatu hyvin tuntuvasti apua talonvelanlyhennykseen ja -korkoihin, osastojen avustamiseen, soittokunnalle, kirjastolle ja raittiustyötä varten. V. 1902 asettivat valtuusmiehet 1,300 mk:n saamisen ehdoksi talonkiinnityksen ja samalla edellisenä vuonna saadulle 4,000 mk:lle. Yhdistys ei ehtoon suostunut, joten rahatkin (1,300) jäivät saamatta.

Työpäivän pituus. Jo v. 1898 puhujaosastossa pidettiin riittävänä 10-tuntinen työpäivä. Asia siirtyi yleiseen kokoukseen, jossa sitä kannatettiin ja luvattiin

toteuttaa mikäli se jäsenistä riippuu. Nykyisin lähes 10 vuotta jälkeenpäin urheilevat vielä jotkut jäsenet (työnantajat) yli 10-tuntisilla työpäivillä. Hyvät päätökset ovat joutuneet tien oheen hedelmätä tuottamatta.

Lauluseura. Heti ensimmäisistä toimivuosista alkaen on niukoista varoista huolimatta ylläpidetty joko seka- tai miesäänistä lauluseuraa. Johtajina ovat toimineet urkuri E. Rytönen ja M. Olkkonen. Lauluseuran toiminta lakkasi v. 1900.

Kerjäläistulva maalta kaupunkiin pelotti v. 1894, ja sille yhdistys rakenteli sulkua. Kuvernöörin puoleen oli käännäyttävä. Maanviljelijät, vaivaishoitohallitus ja kylänvanhimmat kutsuttiin kokoon asiata miettimään. Miksikäs ei köyhiä?

Kävelyretkiä on vuodesta 1897 aina keväisin toimeenpantu. Tarkotus oli saada työläisjoukkoja heräämään valinpitämättömyydestä vaatimaan äänioikeutta, työpäivän lyhennystä ja väkijuomain kieltolakia. Niitä tehtiin kaupungin ympäristölle. Viimeisinä vuosina, jolloin *jyrkemmin* ruvettiin vaatimaan yleistä äänioikeutta, 8-tuntista työpäivää ja kieltolakia, osottivat yhdistyksen useat jäsenet arkailua ja kiertelivät metsiä myöten juhlapaikalle tai eivät tulleet ollenkaan. Siten pelättiin asettumista työväestön oikeuksien puoltajiksi.

Työlakkojen kannatus. Kun Tampereella v. 1898 puusepät y. m. tekivät lakon olojensa korjaamiseksi ja työntekijät pyysivät avustusta tovereilta, tiedusteli yhdistys, onko lakko tehty niillä perusteilla että sitä olisi kannatettava. Näin arkoja oltiin. Myöhemmin on kuitenkin lakkoryityksiä avustettu, mikäli varat ovat riittäneet. Niinpä Pinjaisten—Fiskarin lakon johdosta päätettiin jyrkästä vastalauseesta, mutta sitä ei julkastu.

Asunto vuokrahuoneissa. Kokouksia pidettiin alkuvuosina leipuri Mietteisessä, Kitusessa, seurahuoneella ja

lukusalissa y. m. Sittemmin saatiin varsinainen huoneusto nti Rantasen talosta ja myöhemmin maalari Wahlströmin talosta. V. 1894 vuokrattiin Palokunnan talolta tilavampi huone kokouksia varten kerta viikossa. Sitäpaitsi juhlasalissa voitiin pitää iltamia sikäli kuin tarvis vaati. Mutta pian Palokunnan talo huomattiin ahtaaksi sovitellessa kokousaikoja, joka esiintyi sitä hankalampana, mitä lukuisammin uusia osastoja liittyi yhdistykseen ja miten virkeästi milloinkin toimittiin. Oli näin ollen päivän selvää, että oman talon puute kävi yhä yleisemmäksi.

Talon osto ja toiminta. Aluksi mainittakoon, että ensin ajateltiin Palokunnan kanssa rakentaa yhteistä taloa ja myöhemmin erityistä omintakeista huonetta saman talon yhteyteen, mutta Palokunta jyrkästi kieltäytyi kaikesta yhteistoiminnasta. Marraskuun 30 p:nä 1900 onnistuttiin huutokaupasta ostamaan yhdistykselle lukkari E. Hagelinin talo ja talonasema n:o 72 Mikon- ja Vuorikadun kulmassa 20,025 mkn kauppasummalla, johon omistusoikeus heti saatiin. Talonhinnan suoritukseksi käytettiin rakennusrahostosta 2,025 mk. ja 18,000 mk. jäi velaksi. Velan takausmiehiksi lupautuivat tuomari E. Berneri, kauppias D. Pulkkinen ja ajuri D. Lampinen.

Toiminta omassa kodissa alkoi vilkastua. Päärakennuksessa järjestettiin kokoushuoneita, ainoastaan pienempi rakennus vuokrattiin. Vahtimestari otettiin ja toimeen yhdistettiin ravintolanpito. Väkijuomain käyttäminen kokonaan kiellettiin. Olihan sitä alussa puuhaa, milloin puuttui mitäkin, mutta vähitellen yhtä ja toista puutteellisuutta on korjattu. N. s. tupaantulijaiset vietettiin joulun jälkeen jäsenten keskuudessa ja kunniavieraisiksi kutsuttiin vanhoja toimihenkilöitä. Talonvelanlyhennykseen saatiin valtuusmiehiltä viinavoitto-

varoja 4,000 mk. Arpajaislupaa ei saatu. Juhannushuveista tulleista varoista ehdotti huvitoimikunta käytettäväksi telefoonin ostoon, joka hyväksyttiin. Pienempi näyttämö järjestettiin, missä voitiin esittää näytelmiä iltamissa. Talonvelanlyhennykseen on sittemmin saatu anniskeluyhtiön voittovaroja v. 1903 3,000 mk., 1904 1,400 mk, ja 1905 1,000 mk.

Mutta pian nykyinen talo osottautui ahtaaksi yhä elpyvälle toiminnalle. Niinpä on ajateltu päärakennuksen jatkamista Naisvuorelle päin tai muuta laajennusta. Tämä laajennus tilavamman juhlasalin ja näyttämön aikaansaamiseksi olisi erittäin tervetullut. Suurempia iltamia ei ole voitu pitää pienen näyttämön vuoksi. Iltamia on pidetty useasti huonolla menestyksellä palokunnantalolla, ja siellä pienet sisääntulot viimeaikoina eivät ole riittäneet huoneuston vuokraan ynnä muihin menoihin. Paitsi iltamia, on otettava huomioon myöskin nykyisin toimivat lukuisat yhdistyksen osastot ja toimikunnat, jotka iltasin kokoontuvat neuvottelemaan asioistaan. Siksiä esiintyy aivan heti kohta talon laajennuskysymys eli tilavamman talon hankkiminen.

Yhdistyksen lippu. Puhujaosastossa ehdotettiin jo v. 1897 lipun hankkimista yhdistykselle, joka yleisessä kokouksessa hyväksyttiin. Syystä tai toisesta kuitenkin lippu homma raukesi. Kun alkoi lähestyä 10-vuotinen juhla joka vietettiin palokunnan talolla toukokuun 1 p:nä 1900, toteutettiin päätös ja sen valmisti Käsityöosasto. Lippu vihittiin 10-vuotisessa juhlassa.

Soittokunta perustettiin $\frac{1}{12}$ 01, jolloin aluksi myönnettiin torvien ja nuottien hankkimiseksi 300 mk. Sen jälkeen on torvia hankittu riittävästi joko käytettyjä tai uusia sekä nuottivarastoa täydennetty ajanmukaisilla soittokappaleilla. Soittokunnan omaisuus, torvet ja nuotit y m., on nykyään arvioitu 1.187 mksi.

Suomen Työväen valtuuskunta perustettiin Helsingissä ensimmäisessä työväenyhdistysten edustajakokouksessa syksyllä v. 1893. Valtuuskunnan toimena oli työväenpyrintöjen johto, lähettämällä keskustelukysymyksiä yhdistyksille, jotka niistä antoivat lausuntoja. Työväen valtuuskuntaan kuului yhdistys koko sen olemassaoloajan sekä otettiin osaa Helsingin, Tampereen ja Turun edustajakokouksiin. Neuvottelevana jäsenenä valtuuskunnassa oli yhdistyksen puolesta räätäli Joh. Kaihlanen. Kun työväen valtuuskunta Turun kokouksessa lakkautettiin ja perustettiin työväenpuolue, katseltiin nuoren puolueen toimia karsain silmin eikä siihen heti yhdytty.

»*Malttia*« *Työmies-lehdelle*. Kun Työväen Sanomalehti-Osakeyhtiö v. 1898 kysyi työväenyhdistysten mielistä pidettä „Työmiehen“ laajentamisesta 6 kertaa viikossa ilmestyväksi sekä lehden kannatuksesta, niin vastattiin: että lehteä ruvetaan kannattamaan kaikella hartaudella, kun vaan siinä noudatetaan maltillista ohjelmaa eikä uskontoa loukata. Ei siis ollut mieluista lehden suunta, kuten hyvin arvata sopii. Ja senvuoksi sitä ei luettu eikä silloin ostettu — osakkeitakaan. V. 1902 maltti sentään petti, kun ostettiin 2 osaketta à 10 mk.

Lukuhuonetta on ylläpidetty ja tilattu luettavaksi sanomalehtiä ja aikakauskirjoja. Nykyisin tulee lukuhuoneeseen kaikki työväenpuolueen lehdet ja osa porvarillisia. — Samassa voidaan mainita ettei yhdistys olemassaoloajallaan ole vielä ehtinyt hankkia *kirjastoa*, joka olisi ollut aivan välttämätön, jos mieli saada oikeita tietoja ja aatteellisia harrastuksia työväenasiasta.

Kokoontumisvapaus. Viimeisinä vuosina ovat viranomaiset rajoittaneet yhdistyksen toimintavapautta. Jyrkästi kiellettiin puheet, esitelmät y. m. Yksin perheiltamien ohjelmatkin tarkastettiin. Pienintäkään huvi-ilmotusta ei saanut sanomalehdessä julkasta, jollei ollut

lupa. Kokoukset ja siellä esille tulevat kysymykset olivat ilmotettavat. Vahvistetut säännöt olivat vain nimenvuoksi, ja niihin vetoaminen oli turhaa. Vuosien 1904—05 vaiheilla vähitellen alkoi hiukkasen vapaampi toimintamahdollisuus sarastaa.

Sosiaalidemokraattinen työväenpuolue.

Kun työväen valtuuskunta v. 1899 lakkautettiin ja työväenpuolue muodostettiin, niin heti porvarilliset ai-nekset yhdistyksessä katsoivat isänmaalliseksi velvolli-suudekseen liittyä puolueen toiminnan kiivaimmiksi vastustajiksi. Silloin heille ilmestyi erinomainen tilai-suus lähteä omin voimin purjehtimaan eteenpäin ilman minkäänlaista yhtenäistä ohjelmaa. Tietämätöntä työ-läisjoukkoa haalittiin mukaan kannattajiksi, joille tie-tysti uskoteltiin miten epäisänmaallista oli työväenpuo-lueen toiminta ja kuinka muka se kiihottaa vihaa pa-rempiosaisia vastaan. Sitten tietysti ruvettiin jyrkem-piä (sosialisti-mielisiä) kiertelemään. Uutta innostusta antoi talon osto ja lipun hankkiminen. Se tehtiin tie-tysti porvarillinen, johon maalattiin saha, kirves, va-sara, maakunnan vaakuna j. n. e. ja sen turvissa sitä lähes puolikymmentä vuotta sitten kuljettiin, tietämättä päämäärän tarkotusta. Mutta näiden vuosien ajalla va-kava myrsky alkoi vähitellen nousta ja sen tuottamat aallokot kävivät yhä voimakkaammiksi, joka vihdoin vuoden 1904 ajalla lopullisesti pirstosi porvarillisen työ-väenliikkeen suunnan. Työväki heräsi sorron alta ja rupesi itse kahleitaan katkomaan.

Jo vuoden 1899 alkupuolella ensimmäinen vihuri puhalsi Matti Kurikan kirjotuksesta Työmieheessä „Haaksirikkoon jouduttua“. Kurikka varotti vain työ-miehiä herrain vehkeistä. Silloinen esimies oli saanut

Matilta kirjeen, joka luettiin (sisällöstä ei pöytäkirjassa mainita). Toimittaja Kurikan kirjatusta joku uskalsi puollustaa, ja sitä taas herrat vastustivat. Esimies, kapteeni Hj. Sahlan, erosi toimestaan kesken kokouksen ja poistui; varaesimies räätäli Joh. Kaihlanen kieltäytyi johtamasta keskusteluja, ja kokous jäi pitämättä. Samana vuonna syksyllä esiintyi kysymys työväenpuolueeseen yhtymisestä. Johtokunta asiaa ensin harkitsi, kuten tavallista, josta merkittiin pöytäkirjaan: koska ohjelmassa löytyy sellaisia pykälöitä, joita on nykyisten valtiollisten olojemme aikana mahdoton saada toteutumaan ja varsinkin koska ohjelmasta puuttuu erityinen määräys perustuslaillisuudesta, joka kansamme olemassaololle on välttämätön, niin niihin syihin katsoen ei johtokunta voi ehdottaa yhdistyksen liittymistä puoluehallintoon. Ohjelma tarkastettiin seuraavassa yleisessä kokouksessa ja tehtiin muutoksia pienellä enemmistöllä äänestyksellä sekä hyväksyttiin johtokunnan ehdotus „perustuslaillisuudesta“. Työväenpuolueen ohjelmaa ei kuitenkaan saatu muutetuksi, jota pyydettiin puoluehallinnolta, joka taas kehotti yhtymään ohjelman perusteella. Joulukuun 10 p:nä 1899 pidetyssä kokouksessa päätettiin 16 äänellä 7 vastaan olla liittymättä työväenpuolueeseen. Tämä kokous oli aijottu pitää mitä salaperäisimmin, kun ei kokousilmoituksessa mainittu asiasta, mistä päätetään, ja siinä herrat onnistuivatkin. Työläiset eivät olleet valveilla, kun toiseltapuolelta vastustajat kokosivat voimansa yhdellä iskulla nujertaakseen itsenäisen työväenliikkeen. Myöskään ei sittemmin nähty tarpeelliseksi samoilla perusteilla yhtyä Suomen ammattijärjestön keskushallintoon. Vielä v. 1902 pidettiin kysymys johtokunnassa puolueeseen yhtymisestä ennuenaikojaan heränneenä, eikä ollut edullista yhtyä taloudellisten olojen vuoksi; yleisessä kokouksessa ei saa-

nut asiasta keskustella. Vuotta myöhemmin eivät taas säännöt olleet sopusoinnussa työväenpuolueeseen nähden ja toivailtiin maltillisempaa ohjelmaa Forssan puoluekokouksesta, joka oli syksyllä. Mutta siinä erehtyivät vastustajat. Odotettu maltillisen ohjelman toivo petti, ja Forssan puoluekokouksessa hyväksyttiin kansainvälinen ohjelma *sosiaalidemokraattiselle puolueelle Suomessa*, jossa tinkimättömästi asetuttiin luokkataistelun kannalle. Uusi ohjelma ei porvarillisia taaskaan miellyttänyt. Heidän rivinsä yhä harvenivat yhdistyksessä, työläisiä ei enään voitu nukuttaa, ja otettiin uudelleen puheeksi puolueeseen yhtyminen. Vastustajat olivat arkoja. Ei olisi heidän mielestään saanut keskustella ohjelmasta eikä hankkia puhujaa, mutta enemmistö näissä asioissa voitti. Joulukuun kokouksessa hyväksyttiin puolueen lähimmät vaatimukset muissa kohdin, paitsi 5:s, joka hylättiin 14 äänellä 8 vastaan. Uskonnon opetuksen poistamista kouluista pidettiin vaarallisenä. Porvarit olivat keksivinään asean, jolla iskettiin pelotukseksi arimpaan kohtaan, mutta tämäkään ei auttanut. Mikään mahti ei voinut enää rakentaa sulkuja työväestön heräämiselle, sillä tammikuun 24 p:nä 1904 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin ohjelma 40 äänellä 24 vastaan ja yhtyä Suomen sosiaalidemokratiseen työväenpuolueeseen 49 äänellä. Lähemmin vuosikertomuksessa (siv. 20).

Vuosikertomus Mikkelin Työväenyhdistyksen toiminnasta v. 1904.

(Lyhennetty.)

Yhdistyksen *johtokuntaan* ovat kuuluneet allekirjottanut esimiehenä, muurari H. Järnefelt varaesimiehenä, mekanikko N. Mäkinen kirjuri, satamamestari

O. V. Hokkanen talouden- ja rahastonhoitajana, seppä A. Puhonen kirjastonhoitajana, räätäli Joh. Kaihlanen ja nuohooja A. I. Mielikäinen sekä varajäseninä kirvesmiehet A. Hämäläinen, T. Walkonen ja muurari Heikki Hokkanen. Näistä on varaesimies H. Järnefelt kuoleman kautta eronnut marraskuulla.

Kokoukset. Paitsi vuosikokousta, on pidetty kuukausikokouksia kerran kuukaudessa ja ylimääräisiä kokouksia 4, joissa on käsitelty 56 asiaa. Johtokunnan kokouksia pidetty 18 ja käsitelty 37 asiaa sekä valmistettu kysymyksiä yleisiin kokouksiin.

Yhdistys ja sosiaalidemokraattinen työväenpuolue. Tärkeimpänä edistykseenä yhdistyksemme toiminnassa kuluneena vuotena on kieltämättä lopullinen yhtyminen työväenpuolueeseen. Tämän kautta on yhdistys omaksunut ohjelmakseen kaikkien maiden köyhälistön ohjelman ja ryhtynyt sen eduksi kaikin puolin toimimaan ankarasta vastustuksesta huolimatta, josta todistuksia nähdään vuoden alkupuolella pidetyistä kokouksista, jolloin jarrutettiin yhtä ja toista mitä selvimmistäkin näkökohdista. Milloin väitettiin ohjelman joku kohta ei täysin selväksi, milloin alaikäiset olivat äänestämässä ja ei vielä ole tullut aika liittyä y. m. verukkeilla koetettiin asiaa viivyttää. Työväenpuolueeseen päätettiin kuitenkin yhtyä jo tammikuun 24 p:n kokouksessa suurella äänen enemmistöllä. Seuraavassa kokouksessa piti sitten pöytäkirja hyväksyttävän, mutta silloinen esimies ei antanut pöytäkirjaa hyväksyä vastoin kokouksen enemmistöä, kun muka alaikäisiä oli ollut äänestämässä.

Kiivaimman vastustusmyrskyn ohimentyä kesän kuluttua vihdoin tämä pöytäkirja syyskuun 11 p:nä pidetyssä kokouksessa yksimielisesti hyväksyttiin. Samalla päätettiin suorittaa puolueverot vuoden loppupuoliskolta.

Täten on yhdytty toisten aateveljien ja -siskojen kanssa yhteiseen luokkataisteluun, ja vaatimaan suuremmalla varmuudella sorretuille oikeutta ja tukemaan toisiamme suuressa taistelussa pääoman sortojärjestelmää vastaan.

Työväenpuolueen ylimääräinen kokous pidettiin Helsingissä syyskuun lopulla, jossa oli päätettävänä menettelytapa silloisiin lähestyviin valtiopäivämiesvaaleihin nähden. Kokouksen 3-päiväisen keskustelun päätös oli, että puolue ei ota osaa vaaleihin eikä auta mitään puoluetta, joka ei sitoudu ottamaan ohjelmaansa yleistä ja yhtäläistä välitöntä äänioikeutta sukupuoleen katsomatta kaikille 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille. Siis — jos vallassaolevat puolueet olisivat luulleet tarvitsevansa köyhälistöä kannattajakseen, olisi heidän vain hiukan pitänyt luopua luokkaeduistaan ja hyväksyä yleisen äänioikeuden vaatimus. Mutta sitä ei tapahtunut. Sitten valtiopäivämiesvaalit toimitettiin, eikä vallassaolevat tehneet vaatimuksemme mukaisia myönnytyksiä, että työväestökin olisi päässyt vaaleihin osallisiksi. — Osanotosta valtiollisiin vaaleihin keskusteltiin lokakuun kunkausikokouksessa ja päätettiin pysyä vaaleista poissa. Vähemmistö kuitenkin vastalauseen kautta ilmoitti ottavansa vaaleihin osaa, ja siten rikoi yhdistyksen ja puolueen päätöksen, joille jäsenille tämä omavaltainen menettely ei ole kunniaksi. — Edustajana puoluekokouksessa oli allekirjottanut.

Osuustoiminnasta on keskusteltu Pellervo-seuran neuvojan johdolla, joka on saanut lämmintä kannatusta jäsenten puolelta, sekä perustettu „Mikkelin yleinen osuuskauppa r. l.“. Säännöt vahvistettu. Toimintaa ei ole voitu alkaa syystä, että riittävää määrää osuudenomistajia ei ole ilmaantunut.

Kävelyretki kesäk. 5 p:nä yleisen äänioikeuden, kieltolain ja 8-tunnin työpäivän hyväksi oli epäonnis-

tunut osanoton vähälukuisuuden tähden. Ohjelmassa ei saanut olla puheita muista asioista kuin raittiudesta. Enemmän valppautta jäsenten puolelta tulisi osottaa, kun näin tärkeät asiat ovat kysymyksessä, ja on toivottavaa, että toisten paremmin ollaan valveilla.

Kesäjuhla, ensimmäinen laatuaan toiminta-ajalla, vietettiin heinäkuun 17 p:nä Lamposaareissa. Tämä juhla oli aikomus viettää Saimaan lähiseutujen työväenyhteisenä kesäjuhlanä, mutta supistettu ohjelma ei sallinut minkäänlaisia puheita eikä esitelmää, ja siten menetti juhla merkityksensä. Vieraita oli saapunut uscoista työväenyhdistyksistä.

Äänioikeusrahasto on vuoden kuluessa perustettu.

Viinarahoja valtuusmiehiltä on saatu eri tarkoituksiin 3,620 mk.

Elinkeinolakiehdotus. Työnantajain elinkeinolain 20—46 §§ muutosehdotusta, joka antaa työnantajalle yksinvalian järjestyssääntöjen laatimiseen ja josta muutoinkin puuttuu kansanvaltainen suunta, on yhdistys vastustanut, mutta sensijaan toivottiin, että työntekijät myöskin pääsisivät osallisiksi edustajainsa kautta näiden laatimiseen. Jos ratkaisu tapahtuu ensiksimmäintulla tavalla, tulee lakiehdotus herättämään työväestössä katkeruutta.

Valtion väkijuomalakikomitean tiedustelun johdosta erityisistä juopottelupäivistä paikkakunnalla, on yhdistys lausunut, että lauantai ja maanantai ovat niiksi katsottavat ja että väkijuomakaupat ja tarjoilut pidettäisiin ainaisesti suljettuna kieltolain määräämällä tavalla.

Voikan lakko. Tästä lakosta ei ensi yrityksellä saatu keskustella. Toisella kerralla saatiin keskustella ja lausuttiin jyrkkä paheksuminen tehtaan isännistölle halpamaisen menettelynsä johdosta työväestöään kohtaan, joka taistelee ihmisyyden ja oikeuden puolesta.

Lukutupaan on tilattu kaikki oman puolueen sanomalehdet sekä joku porvarillinen; avoimna yhdistyksen talolla koko päivän.

Soittokunnan toiminta alkuvuodesta virkeämpää, jotavastoin syksyllä toiminta lamassa jäsenten eroamisien vuoksi. Lopulla vuotta järjestettiin soittokuntaa kokoon uusilla voimilla.

Kirjaston hommassa on oltu pitkin vuotta. Eri-tyinen toimikunta on kirjoja järjestellyt ja sidottanut. Uusia kirjoja on tilattu.

Huvitoimikuntaan ovat kuuluneet D. Knuutinen, N. Mäkinen, S. Hämäläinen, A. Hyytiäinen ja K. Laitinen. Parisen vuotta huonolla menestyksellä toiminut yhteinen huvitoimikunta, joka alkujaan perustettiin hyvillä toiveilla huvikilpailun vähentämiseksi osastojen kesken, vuoden alussa lakkasi. Nykyään on huvitoimikuntaan kukin ammattiosasto valinnut yhden tai useamman apujäsenen.

Järjestysvaliokuntaan ovat kuuluneet N. Partti, D. Knuutinen, V. Salmelainen, E. Hokkanen ja V. Dahlberg.

Ravintolatoimikuntaan ovat kuuluneet N. Mäkinen, H. Järnefelt (eronnut kuol. kautta) ja allekirjottanut.

Kirjastotoimikunnan jäsenet O. V. Hokkanen, A. Purhonen ja allekirjottanut.

Yhdistykseen kuuluvat seuraavat *alaosastot*:

Kone-, rauta- ja metalliammatti-osasto,

Jalkineammattiyhdistys,

Ompelija-amm.-yhdistys,

Kirjansitojain amm.-yhdistys,

Puuseppäin amm.-osasto,

Käsityöosasto ja

Raittiusosasto.

Uusia osastoja vuoden ajalla perustettu.

Ulkotyöväen ammattiosasto,

Voimistelu- ja urheiluosasto,

Maalarit liittyneet puuseppäin amm.-os. ja

Naisosasto.

Yhdistyksen varallisuutta osoittaa seuraava *yhteenveto tilinpäätöksestä*:

Säästöä edelliseltä vuodelta 181 mk. 15 p., tuloja 4,921 mk. 73 p., menoja 4,770 mk. 71 p., säästöä vuoden lopussa 332 mk. 17 p.

Yhdistyksen koko omaisuus 26,861 mk. 17 p., josta velkoja 9,050 mk. ja puhdasta omaisuutta 17,811 mk. 17 penniä.

Yhdistyksen talo, joka nykyään on kohtalaisessa kunnossa, on arvoltaan 25,500 mk.

Jäsenluku vuoden lopulla 143, joista 27 varsinaista ja 116 vuosijäsentä.

Yhdistyksen kulunut toimintavuosi on paljon merkitsevä. Yhä suoremmin on luovuttu kaunistelemasta olevia oloja, jotka tuottavat velvollisuuksia, vaan ei oikeuksia. Varsinaisia työläisiä on lukuisammin liittynyt jäseniksi ja siten on yhdistys paremmin nimensä arvoinen. Tärkein on jyrkkä ero porvarillisista ja yhtyminen sosiaalidemokraattiseen työväenpuolueeseen, jota melkein poikkeuksetta kaikki pääomanomistajat vastustavat, sillä heidän luokkaactunsa erityiset harrastukset ovat vaarassa, kun köyhälistö herää itsetietoisuuteen. Sentähden olemme viime aikoina paljon jyrkemmin lausuneet julki suoran totuuden tärkeissä elinehtojamme koskevilla kysymyksissä, kun tiedämme, että oikeus on meidän puolellamme.

Mikkelissä, 18 p. helmik. 1905.

Albin Waljakka.

Yhdistyksen alaosastot.

Osastot jakaantuvat *sisällisiin* ja *ammattiosastoihin* eli *yhdistyksiin*, jotka mainitsemme siinä järjestyksessä kun ne ovat perustetut.

Puhujaosaston säännöt hyväksytty 29 p. syysk. 1895. Osaston tarkoituksena oli toimia kokouksia, herättää jäsenissä isänmaallista mieltä ja voimassa pitää siveellistä kansallishenkeä, kehittää yksinkertaisesti ja selvästi lausumaan ajatuksensa. Kokouksia pidettiin kerta viikossa tai useammin, joissa keskusteltiin, lausuttiin runoja, arvosteltiin esiintyjä y. m. sekä lähetettiin keskustelukysymyksiä yhdistyksen kokouksiin. „Sovutar“-nimistä käsinkirjotettua lehteä myöskin julkastiin, jota kokouksissa luettiin. Toiminta, erittäinkin alussa, virkeää. Myöhemmin toiminta vähän väliä pyrkinyt nukahtamaan, mutta sitä on uudelleen herätelty eloon. Viimeinen nykäys tehtiin v. 1902, mutta herätys oli ennen aikaista, kun ei osanottajia ilmaantunut.

Käsityöosaston säännöt hyväksytty 8 p. jouluk. 1895. Osaston tarkoituksena oli jäsenissä kehittää kotiteollisuutta, varsinkin naisissa, sekä herättää isänmaanrakautta ja vapaata seurustelua. Työ-iltoihin kokoonnuttu talvisin tavallisesti kerta viikossa. Valmistettu käsitöitä, joita muutettu rahaksi arpajaisten, myyjäisten y. m. kautta. Ei ole aivan vähäinen se hyöty, minkä osasto lähes 10-vuotisella toiminnallaan on yhdistyksen taloudellista tilaa vaurastuttanut. Osaston kaikki rahavarat, kun ensin on suoritettu työtarpeiden hinnat, on siirretty yhdistyksen käytettäväksi. Toiminnan lamautumista ei ole vuosien kuluessa erityisemmin huomattavissa.

Riento (kirjallinäytelmällinen osasto). Säännöt hyväksytty 30 p. kesäk. 1897. Pää tarkoituksena oli ke-

liittää jäsenissä lausunto- ja näytelmäharrastusta. Toiminut iltamia ja niissä esittänyt näytelmiä, vaikeimpiakin hyvällä menestyksellä. Toiminta kuitenkin lakasi vuoden 1901 lopulla jäsenten ja asianharrastuksen puutteessa. Omaisuus — puku- ja kirjavarasto — joutui yhdistykselle.

Raittiusosasto. Säännöt hyväksytty 24 p:nä elok. 1897. Toiminta kohdistunut raittiusiltamien ja luentojen pitämiseen. Varoja saatu valtuusmiehiltä. Johtokunta yleensä asiat hoitanut, kun yleiset kokoukset ovat kituneet jäsenten puutetta. Viimeaikoina toiminta lamassa, joka johtuu siitä, että työläiset otaksuvat raittiusasiassa pikemmin päästävän voitolle, kun vaaditaan toisten tärkeäin kysymysten ohella kieltolakia.

Jalkineammattiyhdistys. Säännöt hyväksytty 16 p:nä lokak. 1898. Ensi toimia uuden palkkajärjestelmän laatiminen, jonka työnantajat ilman suurempia vaikeuksia hyväksyivät; siten työpaikat tulivat I ja II luokkaan. Muutoin työntekijät ja -antajat toimineet yhdessä. Tehnyt vastalauseen yhdistyksen liittymisestä työväenpuolueeseen. Jäsenluku nykyään 19.

Ompeliain-ammattiyhdistys. Säännöt hyväksytty 12 p. jouluk. 1898. Toiminta alkuvuosina virkeätä, jolloin saatiin muutoksia palkkajärjestelmään, joten työpalkat hiukan kohosivat. V. 1904 perustanut laulu-seuran ja palkannut johtajan. Myöskin vastustanut työväenpuolueeseen yhtymistä. Eronnut 1905 räätälien päätoimikunnasta ja yhtynyt työntekijäin liittoon. Jäsenluku nykyään 30.

Kone-, rauta- ja metalliammattiosasto. Säännöt hyväksytty 21 p. maalisk. 1900. Toimittu etupäässä huvimatkoja, iltamia y. m. puuttumatta erityisemmin tärkeimpiin kysymyksiin. Vastustanut aikoinaan yhteisen huvitoimikunnan asettamista. Kirjasto perustettu.

Jyrkempi suunta toiminnassa viimeaikoina huomattavissa. Jäsenluku nykyään 30.

Puuseppäin ammattiosasto. Säännöt hyväksytty 21 p. maalisk. 1900. V. 1902, vaikka järjestö oli heikko, julistettiin eräitä työpaikkoja lakkotilaan pitkien työpäiväin ja alhaisten palkkain takia. Työntajat komeilivat lakonrikkureilla. Useat jäsenet eivät alistuneet, saivat etsiä työtä muualta. V. 1904 liittyivät maalarinammattilaiset osastoon.

Kirjansitojain ammattiyhdistys. Säännöt hyväksytty 23 p. huhtik. 1902. Toiminta lakannut jäsenten puutteessa helmik. alussa v. 1905

Ulkotyöväen ammattiosasto, johon kuuluvat muurarit, kivi- ja kirvesmiehet, perustettu 17/1 04 ja säännöt hyväksytty 13 p. helmik. 1904. Osaston perustaminen tapahtui samaan aikaan, jolloin väiteltiin työväenpuolueeseen yhtymisestä. Ulkotyömiesten herääminen toi mukanaan paljon uusia voimia yhdistykseen ja on myöhemmin aina voitu toimia puolueen hyväksi. Alimmasta tuntipalkasta on päätöksiä tehty, vaan toteuttaminen on jäänyt heikon järjestymisen vuoksi. Jäsenluku toiminnan alussa lähes sata, joista jäsenmaksun suoritti vuoden lopulla vain puolet. Senjälkeen on jäsenluku yhä lisääntynyt, ollen nykyään 63.

Voimistelu- ja urheiluosasto perustettiin kesällä 1904. Säännöt hyväksytty 4 p:nä syyskuuta.

Naisosasto. Säännöt hyväksytty 26 p. jouluk. 1904. Naiset vihdoin ovat heränneet toimintaan. Ensimmäisiä toimia työläisnaisten liittoon yhtyminen. Jäsenluku nykyään 28.

Ylcensä ammattiosastojen toiminta on kohdistunut vähempiarvoisiin asioihin. Aika kulutettu useasti sisäisissä riidoissa. Työpalkat, työpäivän lyhennys, oppilas-

kysymys y. m. olisivat ansainneet tulla enemmän huomatuksi. Osa työläisistä on vain hereillä, toiset ovat välinpitämättömiä järjestymisestä. Työorjat, muistakaa lausetta: Kaikkien maiden köyhälistö liittykää yhteen!

Johtokunnan toimimiehet vv. 1890—1905.

Esimiehet:

Nahkuri Vilho Argillander v. 1890,
Lehtori J. Päivärinta vv. 1891—92—93,
Tuomari Em. Berneri v. 1894,
Kapteeni Hj. Sahlan vv. 1895—96—97—98—99,
Toimittaja Kaarlo Kytömaa vv. 1900—01,
Satamamestari O. V. Hokkanen v. 1902,
Muurari Heikki Järnefelt v. 1903,
Kirjaltaja Albin Waljakka vv. 1904—05.

Varaesimiehet:

Leipuri H. Miettinen vv. 1890—91,
Räätäli Joh. Kaihlanen v. 1892,
Satomamestari O. V. Hokkanen vv. 1893—94,
Maalari A. J. Sahlberg v. 1895,
Ratamestari A. Rytönen v. 1896—97—98,
Räätäli Joh. Kaihlanen vv. 1899—1900—01,
Kirjapainonjohtaja Santeri Salmi vv. 1902—03,
Muurari Heikki Järnefelt v. 1904,
Seppä Arndt Purhonen v. 1905.

Kirjurit:

Kirjap. faktori J. V. Marttinen v. 1890,
Nahkuri Vilho Argillander |
Palomestari N. Hartonen | v. 1891,
Palomestari N. Hartonen vv. 1892—93—94—95
—96—97—98—99,

Kirjuri Juho Honkanen vv. 1900—01,
 Toimittaja Vald. Lindblad 1 v. 1902,
 Kirjaltaja Albin Waljakka 1 v. 1902,
 Kirjaltaja Albin Waljakka v. 1903,
 Mekanikko N. Mäkinen vv. 1904—05.

Rahastonhoitajat:

Taloll. T. Lampinen vv. 1890—91—92—93,
 Räättäli Joh. Kaihlanen vv. 1894—95—96,
 Poliisi H. Hartikainen vv. 1897—98,
 Satamamestari O. V. Hokkanen vv. 1899—1900—01,
 Räättäli Joh. Kaihlanen v. 1902,
 Satamamestari O. V. Hokkanen vv. 1903—04—05.

Mikkelin Työväenyhdistyksen jäsenet v. 1905.

Vuosisijäsenet:

Ahonen, Gustaf, nahkuri.	Halttunen, Ida, ompelija.
Andelin, V., toimittaja.	Hartikainen, Heikki, ent. poliisi.
Arpiainen, David, kirvesmies.	Heimonen, Herm., polkupytyönt.
Arpiainen, Väinö.	Henriksson, Emil, kivenhakk.
Asikainen, O., leipuri.	Hiltunen, A., suutari.
Aurelius, K. J., muurari.	Hokkanen, Adolf, nahkuri.
Behm, Adolffiina.	Hokkanen, Esa, kirvesmies.
Blä-Hurme, Evert, parturi.	Hokkanen, E., suutari.
Brand, Evert, maalari.	Hokkanen, Heikki, kivimies.
Bruth, Vigelius, kivimies.	Hokkanen, Hilarius, seppä.
Dahlberg, V., seppä.	Hokkanen, Hilda, rva.
Eerikäinen, E., puus. opp.	Hokkanen, H., teurastaja.
Ekholm, A., viilari.	Hokkanen, Juhana, kirvesmies.
Eklöf, G. A., seppä.	Hokkanen, Tobias, lämmittäjä.
von Fieandt, H., kauppias.	Holm, O., suutari.
Gynther, E., seppä.	Holopainen, Eva, ompelija.
Grönlund, Viktor.	Holopainen, M., kultaseppä.
Halinen, J., räättäli.	Huoponen, J., räättäli.
Hallberg, A., räättäli.	Hurri, Gideon.
	Hurri, Hilda, ompelija.
	Hurri, V., koneenkäytt.

Hurskanen, Elviira.	Karppinen, K., kirjaltaja.
Hynninen, Hjalmar.	Karvinen, Antti.
Hynninen, Tuomas.	Kekkonen, D.
Hyytiäinen, Aksel, kirvesmies.	Kekkonen, K., kirjansitoja.
Hyytiäinen, Israel, ”	Kellman, Alfr., leipuri.
Hyvärinen, A., seppä.	Kellman, Hj.
Hyvönen, T., räätäli.	Keränen, Adolf, kirvesmies.
Hämäläinen, Albin, kirvesmies.	Keveri, M., koneenkäytt.
Hämäläinen, Ferd, kivimies.	Kietäväinen, A., suutari.
Hämäläinen, Hanna.	Kietäväinen, H., suutari.
Hämäläinen, Heikki, kirvesm.	Kilkki, David, kirvesmies.
Hämäläinen, Hiskias, ”	Kilkki, Kalle.
Hämäläinen, Lovisa, rva.	Kimari, A., räätäli.
Hämäläinen, Matti, kivimies.	Kirjalainen, D., kivimies.
Hämäläinen, Oskar, räätäli.	Kiuttu, Herman.
Hämäläinen, Otto, räätäli.	Knuutinen, D., kirjansitoja.
Hämäläinen, O. V., kirjaltaja.	Kokkonen, Albin, suutari.
Hämäläinen, S. räätäli.	Kokkonen, A., suutari.
Hänninen, A., maalari.	Komppa, A., räätäli.
Hänninen, Henni, rva.	Kovanen, Jere, kivimies.
Hänninen, P., räätäli.	Kovanen, Osk., ”
Härkönen, Antti, kirvesmies.	Kraft, A. V., suutari.
Härkönen, Kalle, koneenk.	Kraft, D., räätäli.
Iivanainen, Hanna, onpelija.	Kukkonen, H., kirvesmies.
Ikonen, Ida, ompelija.	Kuulin, Aino, palvelija.
Ilkka, Hilda, palvelija.	Kuva, Kalle.
Immonen, A., räätäli.	Kvist, Antti, kirjaltaja.
Immonen, I., räätäli.	Kymäläinen, J., kirjansitoja.
Johansson, Aaro, lämmittäjä.	Laaksonen, A., seppä.
Jokelainen, A., konttoristi.	Laitinen, Arvi.
Jukarainen, O., puuseppä.	Laitinen, Aug., seppä.
Jämsén, Elin, rva.	Laitinen, Hiskia, sahatyöm.
Järvinen, R., kaupanh.	Laitinen, Kaarlo, seppä.
Kaasinen, J., räätäli.	Laukkanen, K., räätäli.
Kaihlanen, Joh., räätäli.	Laukkanen, P., nahkuri.
Kaipainen, Aksel, muurari.	Laukkarinen, V., maalari.
Kaipainen, V. J.	Launiainen, V., kivimies.
Kaipiainen, Mandi, rva.	Lautiainen, K., koneenk.
Kaipiainen, P. J., jarrumies.	Lautiainen, V., kivimies.
Kaistinen, Ida, ompelija.	Lepistö, V., kivimies.
Kantanen, H., räätäli.	Levinen, Kalle, kivimies.

- Levämäki, S., kauppamatk.
 Liljelund, F., seppä.
 Lindh, K., kirjaltaja.
 Lindh, V., räätäli.
 Lindström, K., seppä.
 Lindström, Mari, neuvoja.
 Lindström, S., seppä.
 Lindström, Venla, rva.
 Lipsanen, Albert, muurari.
 Lipsanen, A. J., „
 Liukkonen, E., suutari.
 Liukkonen, Hilma, kirjansitoja.
 Liukkonen, O., suutari.
 Liukkonen, Selma.
 Luukkonen, Mandi, palvelija.
 Markkanen, Aug., kivimies.
 Markkanen, H., kirvesmies.
 Makkonen, A., räätäli.
 Malin, Antti.
 Mankonen, V., suutari.
 Manninen, Aini.
 Manninen, Albin, kauppias.
 Manninen, P., koneenpuhd.
 Manninen, V., puuseppä.
 Marttinen, Aleks, maalari.
 Marttinen, A., suutari.
 Marttinen, D., seppä.
 Marttinen, V., leipuri.
 Mielikäinen, A. I., nuohoja.
 Mielikäinen, Sanni, kauppa-ap.
 Montonen, V., kivimies.
 Muhonen, P., räätäli.
 Mustonen, O., puhdistaja.
 Mutanen, O. V., kauppa-ap.
 Mähönen, O., räätäli.
 Mäkinen, K., seppä.
 Mäkinen, Nestor, mekaniikko.
 Mäntynen, Sofia, rva.
 Müller, Arvid.
 Nissinen, Anna, rva.
 Nissinen, Taavi, vaunutark.
 Närvänen, A., suutari.
 Närvänen, Kasper, suutari.
 Närvänen, Viljam, suutari.
 Oinonen, E., räätäli.
 Oksanen, J., koneenk.
 Oksanen, Otto, kivimies.
 Ollikainen, Maiju, kirjaltaja.
 Orava, O., puuseppä.
 Paalanen, G., kirvesmies.
 Paalanen, V., muurari.
 Paappanen, O. A., kirjaltaja.
 Paavilainen, R., koneenk.
 Paavilainen, T., suutari.
 Paavilainen, V., maalari.
 Pajunen, Albin, kirvesmies.
 Partti, Ida, silittäjä.
 Partti, Nikod., puuseppä.
 Partti, Valter, suutari.
 Penttinen, O., kivimies.
 Piironen, O., suutari.
 Piironen, Ulla, rva.
 Piispanen, J., konemies.
 Pikkarainen, K., muurari.
 Puhakainen, K., kivimies.
 Pulliainen, Hilda, neuvoja.
 Pulli, J., kauppa-ap.
 Pulkkinen, A., räätäli.
 Pulkkinen, Aksel.
 Pulkkinen, Ida, silittäjä.
 Pulkkinen, J., suutari.
 Pulkkinen, Niilo, maalarr.
 Pulkkinen, O., suutari.
 Purhonen, Albert, kirjuri.
 Purhonen, Arndt, seppä.
 Purhonen, E., sepän opp.
 Purhonen, K. V., lämmittäjä.
 Purhonen, P., seppä.
 Puttonen, Ester.
 Pylkkänen, K., kivimies.
 Pylväläinen, O., muurari.
 Pöllö, Aug., kivimies.

Pöyhönen, Oskar, muurari.
 Rantanen, Rob., kivimies.
 Reijonen, A., kirvesmies.
 Ripatti, E., räätäli.
 Raihä, Kaarlo, kirjansitoja.
 Saksa, Antti muurari.
 Salmelainen, V., kirvesmies.
 Salmi, P., puuseppä.
 Savander, Fabian, kivimies.
 Siiriäinen, Olga.
 Sundberg, Joh., konemestari.
 Suuronen, K., muurari.
 Taivalantti, E., räätäli.
 Tanttu, V., renki.
 Tarkia, J., muurari.
 Tarkia, Oskar, muurari.
 Thorn, Tobia, kirvesmies.
 Tiitinen, Otto.
 Tiisanen, K., suutari.
 Tokonen, O. V., koneenk.
 Tokonen, Sere.
 Torniainen, A., ent. kaupp.
 Tuukkanen, Valter, kirjaltaja.
 Tuovinen, A., puuseppä.
 Turakainen, K., teurastaja.
 Ursin, Viktor, räätäli.
 Wahlström, Edv., posteljooni.
 Waljakka, Albin, kirjaltaja.
 Waljakka, Aug., kirvesmies.
 Waljakka, Elin, palvelija.
 Waljakka, Hilja, kauppa-ap.
 Waljakka, Hilma, rva.
 Waljakka, Kalle, kivimies.
 Walkonen, D., kirvesmies.
 Walkonen, Hanna, silittäjä.
 Walkonen, Hilja, ompelija.
 Wallgren, Arvid.
 Wanhanen, Hulda, ompelija.

Wilander, O., seppä.
 Wiljakainen, J., kirvesmies.
 Winqvist, E.
 Witikka, O., puuseppä.
 Woutilainen, Erhard.
 Wäisänen, Adam, kirvesmies.
 Wäisänen, Arndt.
 Wäisänen, I., räätäli.
 Wäisänen, Hj., muurari.
 Wäisänen, V., seppä.

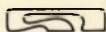
Varsinaiset jäsenet:

Berner, Em., tuomari.
 Blomfelt, O. B., kirjanpainaja.
 Falck, J., kamreeri.
 Granroth, A., varalaäninsilt.
 Gulin, A. L., pastori.
 Hartonen, N., palomestari.
 Hokkanen, O. V., satamamestari.
 Honkanen, J., kirjuri.
 Hyyryläinen, V., kauppias.
 Ikonen, A., kauppias.
 Kantanen, Albin, vanginvartija.
 Lievonen, H., leipuri.
 Piironen, Joh., maalari.
 Pulkkinen, Aug., räätäli.
 Pulkkinen, D., kauppias.
 Pöndinen, C. F., kauppaneuvos.
 Rönmark, V. A., kasööri.
 Sahlan, Hj., kapteeni.
 Sjöström, K. A., tehtailija.
 Skogberg, H. E., kelloseppä.
 Waljakka, J. F., kauppias.
 Westerholm, A., kauppias.
 Wickström, F. F., tehtailija.
 Wiljakainen, K., poliisi.
 Winter, W., kapteeni.

SISÄLLYS:

	Sivu
Alkulause	3
Silmäys Mikkelin Työväenyhdist. toimintaan vv. 1890—1905 .	7
Sosiaalidemokraattinen työväenpuolue	17
Vuosikertomus Mikkelin Työväenyhdistyksen toiminnasta v. 1904	19
Yhdistyksen alaosastot	25
Johtokunnan toimimiehet vv. 1890—1905	28
Mikkelin Työväenyhdistyksen jäsenet v. 1905	29

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
KIRJASTO

1290614287